

9. *Trump and Zelensky in the Oval Office*. REV: веб сайт. URL: <https://www.rev.com/transcripts/trump-and-zelensky-in-the-oval-office> (дата звернення: 28.05.2025).

ОСОБИСТІСТЬ УСНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Ліана Козяревич-Зозуля

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови

Київський національний лінгвістичний університет

Київ, Україна

Переклад є важливою цариною міжкультурної комунікації, а перекладач постає ключовою постаттю в цьому важливому процесі. Стрімкий розвиток технологій, глобалізації та динамічні зміни у професійних стандартах зумовлюють виникнення нових викликів, які впливають не лише на професійні компетенції, а й на особистість перекладача.

Перекладач — не просто транслятор текстів з однієї мови на іншу, а культурний посередник, який інтерпретує зміст з урахуванням контексту, соціальних норм та лінгвістичних нюансів [1, с. 24]. Його особисті характеристики, такі як емпатія, креативність, критичне мислення та емоційний інтелект, впливають на якість перекладу.

Окреслимо виклики сьогодення, які детермінують розвиток і становлення професійної особистості перекладача. По-перше, цифровізація та автоматизація у вигляді штучного інтелекту і нейромереж значно покращують машинний переклад, проте вони не можуть повністю замінити людський фактор. Відповідно, перекладач має адаптуватися до нових технологій, використовуючи їх як інструмент, а не конкурент. Нейромережі значно змінили сферу перекладу, зробивши його швидшим та точнішим. Сучасні моделі перекладу, такі як Google Translate та DeepL, використовують нейромережі для аналізу контексту та стилю тексту. Нейромережі здатні автоматично розпізнавати граматичні та семантичні особливості мов, що покращує якість перекладу. Крім того, новітні алгоритми можуть передавати не лише зміст, а й емоційну тональність тексту. Отже, нейромережі вже стали незамінним

інструментом у перекладі, але людський фактор залишається важливим для збереження точності та культурної адаптації. По-друге, мультилінгвізм та міжкультурна комунікація викликають потребу в перекладачах [4, с. 33], здатних працювати з кількома мовами та розуміти культурні особливості. Вільне володіння мовами та розширення знань у сфері міжнародних відносин є важливим викликом для перекладачів-професіоналів. По-третє, психологічне навантаження, пов'язане з постійним контактом із складними текстами, відповідальністю за точністю перекладу, дедлайнів, що можуть спричиняти професійне вигорання перекладача. Тому самоорганізація та навички управління стресом є ключовими для підтримки ментального здоров'я перекладача.

У цьому зв'язку, до перекладача висуваються вимоги стосовно:

1) когнітивних навичок та інтелектуальної гнучкості.

Перекладач повинен мати високий рівень когнітивної гнучкості, тобто здатність швидко адаптуватися до нової інформації та змінювати спосіб мислення відповідно до контексту. Це охоплює:

а) аналітичного мислення — розуміння глибинного значення тексту, розпізнавання тонкощів та імпліцитних смислів.

б) критичного мислення — здатність оцінювати джерела інформації, розрізняти факти і суб'єктивні думки.

в) творчого мислення — адаптація текстів так, щоб вони відповідали культурному середовищу цільової мови.

2) емоційного інтелекту та комунікативних навичок.

Перекладач виступає посередником між культурами, а тому має мати глибоке розуміння емоцій. Зазначимо важливі аспекти емоційного інтелекту перекладача: емпатія — здатність розуміти почуття і мотиви автора тексту або учасників живого діалогу [2, с. 13]; комунікабельність — вміння ефективно взаємодіяти з клієнтами, редакторами, іншими перекладачами [2, с. 10]; стресостійкість — робота з обмеженими дедлайнами та високою відповідальністю [2, с. 11].

3) етичних та професійних цінностей

Професійна етика відіграє ключову роль у діяльності перекладача [3, с. 6]. Основні аспекти етики професійної діяльності перекладач є: - дотримання конфіденційності — перекладач часто працює з приватними або важливими документами; - об'єктивність та неупередженість — перекладач не повинен вносити власні

упередження у текст; - самоорганізація та дисципліна — дотримання термінів, якість роботи та відповідальність перед клієнтом.

4) адаптивності та технологічної грамотності

Сучасний перекладач має володіти новітніми технологіями для покращення ефективності роботи, а саме: використання CAT-інструментів (*computer-assisted translation*) для пришвидшення процесу та узгодженості термінології; знання машинного перекладу та його редагування (*post-editing*); розвиток навичок у SEO, локалізації та UX-перекладі, що дедалі стають популярними у сфері контенту.

Отже, сучасний перекладач — це не просто знавець мов, а багатогранний фахівець. Це конкурентоспроможна особистість, яка поєднує аналітичні, комунікативні, етичні та технологічні навички. Здатність до швидкої адаптації, глибоке розуміння тексту, емоційний інтелект і професійна етика є ключовими чинниками успішності в цій галузі.

Список використаних джерел

1. Іваницька М. Л. *Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах: монографія*. Чернівці : Книги–XXI, 2015. 604 с.
2. *Психологія особистості: Словник-довідник* / За ред. П. П. Горностая. — К.: Рута, 2001. — 320 с.
3. Ghosh A. *The translator's style*. *Translation Today*. 2004. Vol. 1(1). P. 154–162
4. Saldanha G. *Translator style: methodological considerations*. *The translator*. 2014. Vol. 17(1). P. 25–50.